

Dorpsspiegels
basisrapportage

Gemeente Opsterland

2022

Colofon

Dorpsspiegels 2022

Opdrachtgever
Gemeente Opsterland

Projectleiding
Jitske Algra MSc

Onderzoekers
Emma Hofman MSc
Jitske Algra MSc
Mechiel Zantema MEd
Dr. Nienke Broeils

Eindredactie
Maaïke van Dijk

Uitgave
Partoer, consultants en onderzoekers
Leeuwarden, november 2022

Inhoud

Inleiding	5
1 Onderzoeksmethode	6
2 Algemene achtergrondinformatie	7
3 Wonen in een dorp in Opsterland	11
3.1 Woonsituatie en kenmerken van de woning	11
3.2 Verduurzaming van woningen in Opsterland	13
3.3 Verhuizen in Opsterland	14
3.4 Waarom het prettig wonen is in Opsterland	17
4 Onderwijs in Opsterland	18
4.1 Aanbod van onderwijs in Opsterland	18
4.2 Reisafstand naar onderwijsvoorzieningen	18
4.3 Kwaliteit van onderwijsvoorzieningen in Opsterland	19
5 Bewegen en gezondheid	20
5.1 Sportvoorzieningen	20
5.2 Ervaren gezondheid	21
6 Ontmoeten en voorzieningen in Opsterland	22
6.1 Lidmaatschap maatschappelijke organisaties in Opsterland	22
6.2 Vrijwilligers in Opsterland	23
6.3 Tevredenheid over voorzieningen in Opsterland	23
6.4 Vervoersmogelijkheden	24
6.5 Verbinding inwoners met het dorp	25
7 Zorg in Opsterland	28
7.1 Zelfstandig wonen in Opsterland	28
7.2 Ondersteuningsmogelijkheden in Opsterland	28
8 Nabranders	30
9 Literatuur	31

Inleiding

De dorpsspiegels

De gemeente Opsterland heeft in de jaren 2006, 2010, 2014 en 2018 de ervaren leefbaarheid in vijftien dorpen in de gemeente gemeten. Het gaat om de dorpen Bakkeveen, Beetsterzwaag/Olterterp, Frieschepalen, Gorredijk, Hemrik, Jonkerslân, Langezwaag, Lippenhuizen, Luxwoude, Nij Beets, Siegerswoude, Ureterp, Terwispeel, Tijnje en Wijnjewoude. Om dit op een gedegen manier te doen, maakt de gemeente gebruik van 'dorpsspiegels'. De dorpsspiegels zijn een instrument om inzicht te verkrijgen in de leefbaarheid per dorp. Plaatselijk belangen kunnen dit inzicht gebruiken voor het ontwikkelen van hun dorpsvisies. Ook voor het gemeentelijk beleid zijn de uitkomsten van de dorpsspiegels van grote waarde.

De dorpsspiegels geven per dorp en overkoepelend voor de gemeente inzicht in welke onderdelen volgens de respondenten goed op orde zijn en op welke onderdelen verbetering mogelijk is. Daar waar mogelijk, wordt ook bekeken waar het betreffende dorp of de gemeente als geheel vier jaar geleden stond.

Partoer

De gemeente Opsterland heeft onderzoeksbureau Partoer gevraagd om de dorpsspiegels voor 2022 voor te bereiden en uit te voeren. In dit proces is Partoer, in samenwerking met gemeente Opsterland, verantwoordelijk geweest voor het opstellen, het programmeren en het analyseren van de vragenlijst. Daarnaast heeft Partoer dorpsgesprekken voorbereid en geleid. Ten slotte hebben de onderzoekers van Partoer deze rapportage en de dorpsrapportages opgesteld.

Rapportage

De resultaten van de dorpsspiegels zijn in afzonderlijke dorpsrapportages per dorp inzichtelijk gemaakt. In deze basisrapportage zijn de resultaten van Opsterland als geheel beschreven. Opvallende uitschieters per dorp worden ook in deze rapportage benoemd. Relevante informatie uit de dorpsgesprekken is ook meegenomen in deze overkoepelende rapportage.

1 Onderzoeksmethode

De vragenlijst

Voor de dorpsspiegels is een vragenlijst ontwikkeld met daarin verschillende onderdelen. Zo zijn er naast algemene vragen ook vragen gesteld over de woonsituatie, voorzieningen in het dorp, betrokkenheid bij maatschappelijke organisaties en zorg.

Gemeente Opsterland heeft gevraagd om naast de basisvragenlijst meer toekomstgerichte vragen toe te voegen, waarvan de antwoorden richting geven voor Plaatselijk Belangen en voor het gemeentelijk beleid. De respons op de vragenlijst liep de afgelopen jaren hard terug. Daarom is het aantal vragen gereduceerd tot een vragenlijst, die men relatief snel kan invullen. Verder was het nadrukkelijke verzoek van de gemeente Opsterland om bij de verschillende beleidsdomeinen vragen op te halen bij de ambtenaren van betrokken beleidsdomeinen. Om op die manier de vragenlijst van de dorpsspiegels (meer) aan te laten sluiten bij actuele ontwikkelingen binnen de gemeente.

Verspreiding vragenlijst

In tegenstelling tot vier jaar geleden, zijn dit jaar alle huishoudens in de gemeente Opsterland aangeschreven om mee te doen aan de dorpsspiegels. Zij hebben thuis een brief van de gemeente ontvangen met hierin alle informatie over het onderzoek en een link naar de digitale vragenlijst. Ook is de mogelijkheid geboden om een papieren versie van de vragenlijst op te vragen bij de gemeente. Inwoners die moeite hebben met het digitaal invullen van een vragenlijst, hebben op die manier de vragenlijst alsnog in kunnen vullen.

De vragenlijst is dit jaar, in tegenstelling tot voorgaande jaren, niet via Plaatselijk Belangen verspreid. Wel hebben Plaatselijk Belangen in verschillende dorpen de dorpsspiegels onder de aandacht gebracht bij de inwoners van de dorpen.

Dorpsgesprekken

Om meer kleuring te geven aan de resultaten van de dorpsspiegels, is in elk dorp de mogelijkheid geboden om een dorpsgesprek te organiseren. Tijdens deze dorpsgesprekken zijn de eerste resultaten van de dorpsspiegels gedeeld met inwoners van het betreffende dorp. Met de aanwezige deelnemers is vervolgens gesproken over wat opvalt in deze resultaten. Dit is een mooie toevoeging op de resultaten van de vragenlijst gebleken.

Aan het eind van de vragenlijst konden respondenten aangeven of zij uitgenodigd wilden worden voor een dorpsgesprek. Alleen in de dorpen Tijnje en Lippenhuizen zijn geen aanmeldingen gekomen voor een dorpsgesprek. Hier is om die reden geen dorpsgesprek georganiseerd. In alle andere dorpen is dit wel gebeurd.

2 Algemene achtergrondinformatie

In dit hoofdstuk leest u algemene informatie over de inwoners van Opsterland, die de vragenlijst in het kader van de dorpspiegels tussen 16 mei en 8 juni 2022 hebben ingevuld. Alle percentages in dit onderzoek zijn afgerond op hele getallen. Daardoor wijken de percentages in sommige gevallen iets af van 100 (hoger of lager).

Aantal inwoners gemeente Opsterland en respons

	Inwoner-aantal 2022	Inwoner-aantal 2018	Inwoner-aantal 2013	Inwoner-aantal 2009	Vershil 2018-2022
Gemeente Opsterland	29.770	29.795	29.896	29.780	-25 inwoners

De vragenlijst is verzonden aan

Dorp	Aantal inwoners 2022	Verzonden brieven	Digitale respons	Schriftelijke vragenlijst	Totale respons	Responspercentage
Gemeente Opsterland	29.770	12.457	2.694	96	2.790	22%

In de analyse van de dorpspiegels 2022 zijn 2.790 respondenten meegenomen. Zij hebben de vragenlijst in elk geval tot en met vraag 21 ingevuld. Van deze respondenten zijn na vraag 21, 131 respondenten gestopt. In totaal hebben 2.659 (2790 – 131) respondenten de dorpspiegels van 2022 volledig ingevuld. Van het totale aantal respondenten hebben 96 inwoners de vragenlijst op papier ingevuld. De digitale respons komt daarmee op 2.694 (2790 – 96).

In 2018 zijn in totaal 1.864 vragenlijsten ingevuld. In absolute aantallen zijn in Opsterland in 2022 dus 926 (2790 – 1864) meer vragenlijsten ingevuld dan in 2018. Wel moet gesteld worden dat de verspreiding van de vragenlijst in 2018 anders is gegaan dan in 2022. Daardoor is het moeilijk deze responsaantallen met elkaar te vergelijken.

In 2022 ligt het responsaantal alleen in de dorpen Wijnjewoude en Jonkerslân lager dan vier jaar geleden. In Wijnjewoude zijn drie vragenlijsten minder ingevuld en in Jonkerslân elf. Alle andere dorpen hebben een hoger responsaantal gehaald dan vier jaar geleden. Ureterp en Gorredijk zijn hierbij de uitschieters. In Ureterp zijn dit jaar 212 vragenlijsten meer ingevuld en in Gorredijk zijn 450 vragenlijsten meer ingevuld.

Betrouwbaarheid onderzoek

Elk huishouden in Opsterland heeft een brief gekregen met de vraag om mee te doen aan de dorpspiegels. In totaal zijn 12.457 brieven verzonden. Hiermee komt het responspercentage op 22% van de totale steekproef. Dit maakt het onderzoek over het algemeen betrouwbaar. Bij een betrouwbaarheidsinterval van 95% is een foutmarge van 1.63% berekend. Dit betekent dat wanneer dit onderzoek nog een keer uitgevoerd zou worden, bij een andere groep inwoners van Opsterland, de kans groot is dat de antwoordpercentages minder dan 2% verschillen.

Woonduur dorp & gemeente

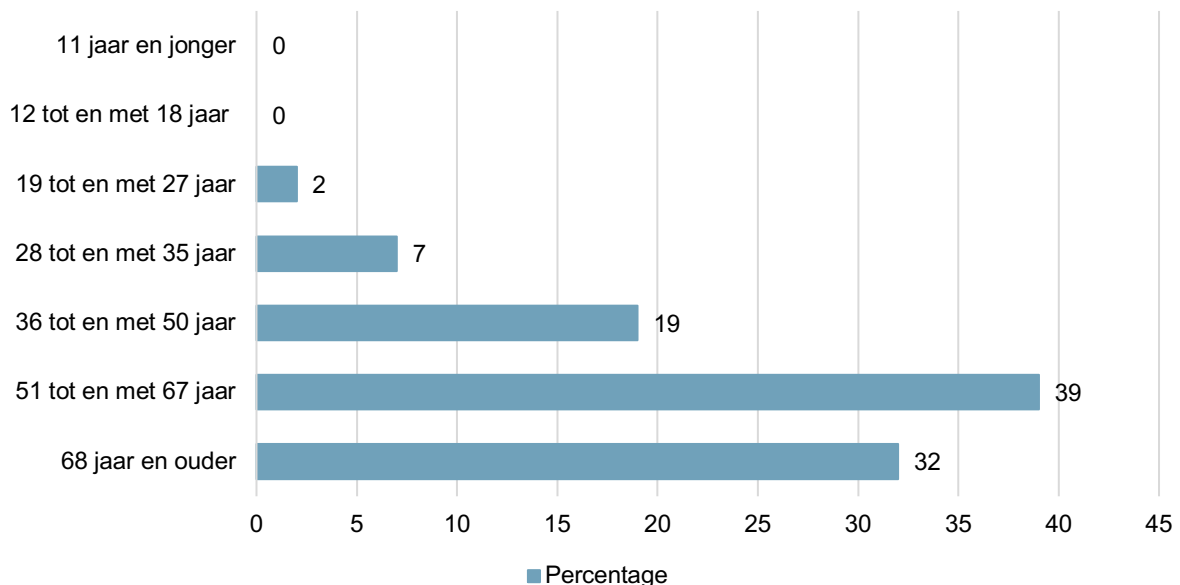
	0-2 jaar	2-5 jaar	5 – 10 jaar	10 – 20 jaar	20 jaar en langer
In de gemeente Opsterland	8%	12%	5%	14%	61%

Hierboven is weergegeven wat de woonduur van de respondenten in Opsterland is in percentages. Het valt op dat het merendeel van de respondenten al langer dan 20 jaar in gemeente Opsterland woont (61%).

Leeftijd en geslacht

De vragenlijst is door respondenten van diverse leeftijden ingevuld. Hieronder wordt per leeftijdscategorie beschreven hoe oud de respondenten zijn. Hierbij valt op dat de meerderheid van de respondenten in Opsterland tussen de 51 en 67 jaar is (39%). In 2018 was dit ook de grootste respondentengroep. Toen was 31% van de respondenten tussen de 55 en 65 jaar.

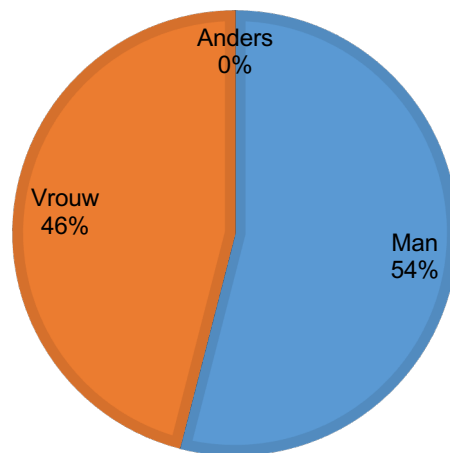
Leeftijd

In het merendeel van de dorpen is een vergelijkbare leeftijdsopbouw van respondenten te zien. In Siegerswoude is een uitschieter in de respondenten van 51 t/m 67 jaar. 53% van de respondenten geeft namelijk aan tot die leeftijdscategorie te behoren. In Gorredijk en Langezwaag valt 1% van de respondenten in de leeftijdscategorie 12-18 jaar.

In de werkelijke bevolkingsopbouw van de inwoners van Opsterland is ook te zien dat het merendeel van de inwoners in de leeftijdscategorie 50 tot 60 jaar en 60 tot 70 jaar valt (CBS, 2022).

Geslacht

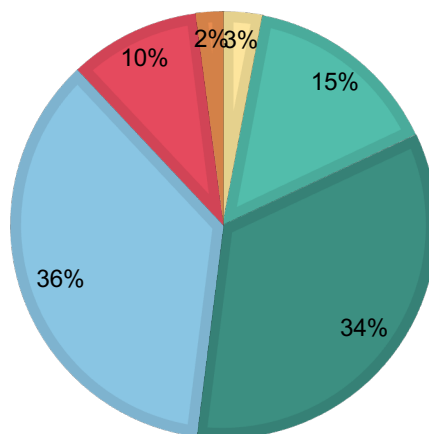
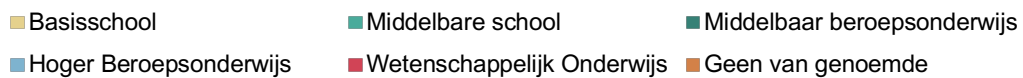

Hoogst genoten opleiding

De meeste respondenten in Opsterland geven aan dat zij het hoger beroepsonderwijs als hoogst genoten opleiding hebben afgemaakt (36%). Daarnaast heeft 33% het middelbaar beroepsonderwijs afgemaakt. 10% heeft een wetenschappelijke opleiding en 3% heeft de basisschool als hoogste opleiding.

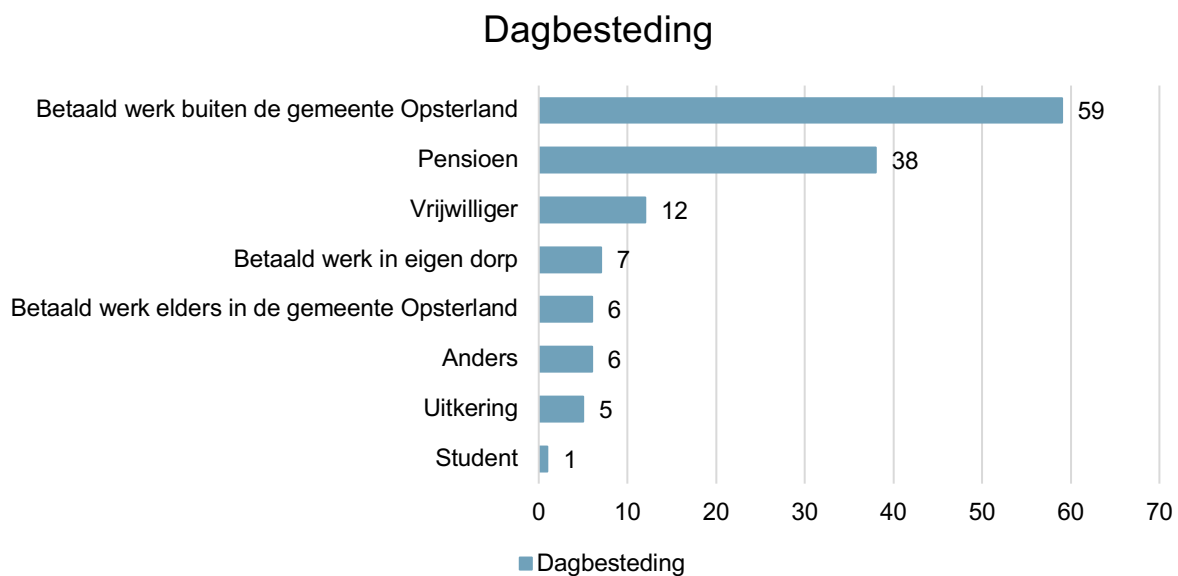
In de dorpsanalyses valt op dat respondenten uit Beetsterzwaag een relatief hoog opleidingsniveau hebben. 41% van de respondenten uit Beetsterzwaag geeft aan een hbo-opleiding als hoogst genoten opleiding te hebben en 22% wetenschappelijk onderwijs. Ook in Luxwoude en Siegerswoude hebben respondenten een relatief hoog opleidingsniveau. In Luxwoude geeft 20% van de respondenten aan een wetenschappelijke opleiding te hebben gevolgd. In Siegerswoude heeft 21% van de respondenten een wetenschappelijke opleiding afgemaakt en 43% een hbo-opleiding.

Hoogst genoten opleiding

Dagbesteding

De meeste respondenten in Opsterland hebben betaald werk buiten de gemeente Opsterland (59%), 38% is met pensioen. In 2018 gaf 67% van de respondenten aan werk buiten de gemeente Opsterland te hebben. Doordat de steekproef en respons in 2018 anders was, hoeft dit niet te betekenen dat in absolute aantallen minder mensen buiten Opsterland zijn gaan werken. In de dorpsanalyses valt op dat in Beetsterzwaag de meeste respondenten aangeven met pensioen te zijn (54%).

Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk. Daardoor is het totaal van de percentages meer dan 100%.

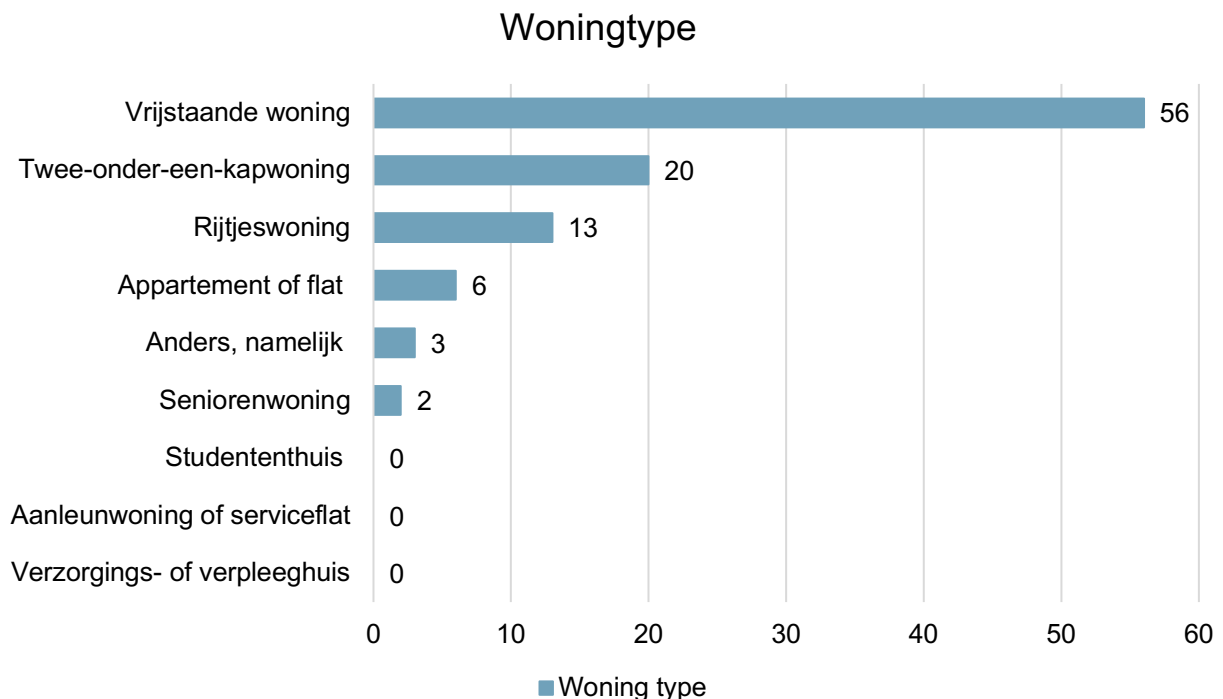
3 Wonen in een dorp in Opsterland

Dit hoofdstuk gaat in op het wonen in een dorp in Opsterland. Er zijn vragen gesteld over de woonsituatie van respondenten en over verduurzaming van de woning en verhuizen.

3.1 Woonsituatie en kenmerken van de woning

Woonsituatie & huur- of koopwoning

De meeste respondenten in Opsterland geven aan een in een vrijstaande woning te wonen (56%), 20% woont in een twee-onder-een-kapwoning, 13% in een rijtjeswoning en 6% in een appartement of flat.

Van al deze woningen is 82% een koopwoning en 18% een huurwoning. Uit de cijfers van het CBS blijkt dat het werkelijke aantal koopwoningen in Opsterland 70% is en 30% van de woningen een huurwoning (Statline, 2022). Vier jaar geleden gaf 85% van de respondenten aan in een koopwoning te wonen en 15% in een huurwoning.

Van alle dorpen in Opsterland valt in 2022 op dat in Jonkerslân geen respondenten hebben aangegeven in een huurwoning te wonen. Dit klopt ook, want er zijn geen huurwoningen in dat dorp. Verder valt in de dorpsanalyses op dat 90% van de respondenten uit Luxwoude in een vrijstaande woning woont en in Ureterp geeft 45% van de respondenten aan in een vrijstaande woning te wonen.

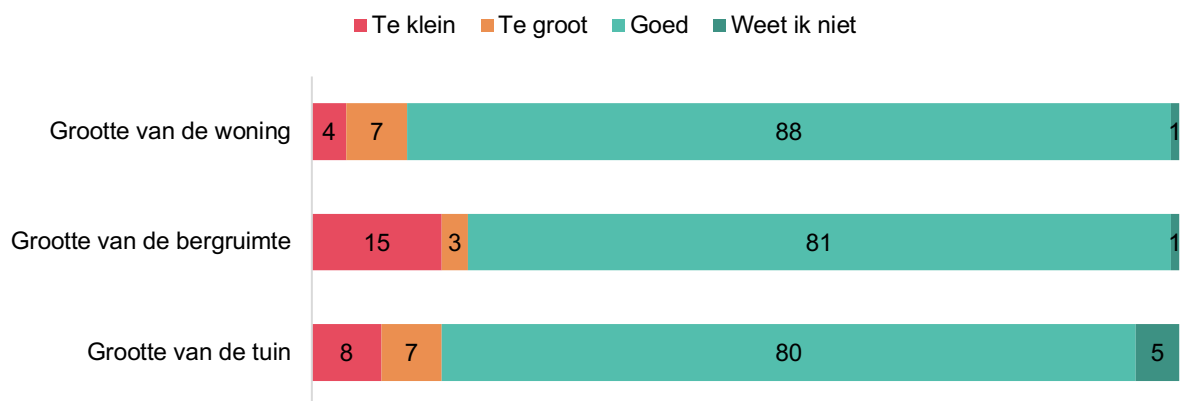
De respondenten die in een huurwoning wonen, geven met name aan dat zij in een rijtjeswoning (35%) wonen. 25% woont in een twee-onder-een-kapwoning en 23% in een appartement of flat. Van de respondenten in een huurwoning, woont 6% in een vrijstaande woning. Van de respondenten met een koopwoning woont het merendeel juist in een vrijstaande woning (67%) en 19% in een twee-onder-een-kapwoning.

Grootte van de woning

Over het algemeen zijn respondenten tevreden over de grootte van hun woonruimte. Wel valt op dat 15% van de respondenten de grootte van de bergruimte te klein vindt. Van de respondenten die dit aangeeft, woont 40% in een huurwoning. Van de respondenten die de woning als te groot beoordeelt, woont 66% in een vrijstaande woning.

In de dorpsanalyses valt op dat in Jonkerslân een relatief hoog percentage van de respondenten de woning (20%) en de tuin (23%) als te groot beoordeelt. Verder valt op dat bijna alle respondenten in Siegerswoude alle onderdelen van de woning als goed beoordelen (tussen de 94 en 97% van de respondenten geeft dit aan).

Grootte van de woning

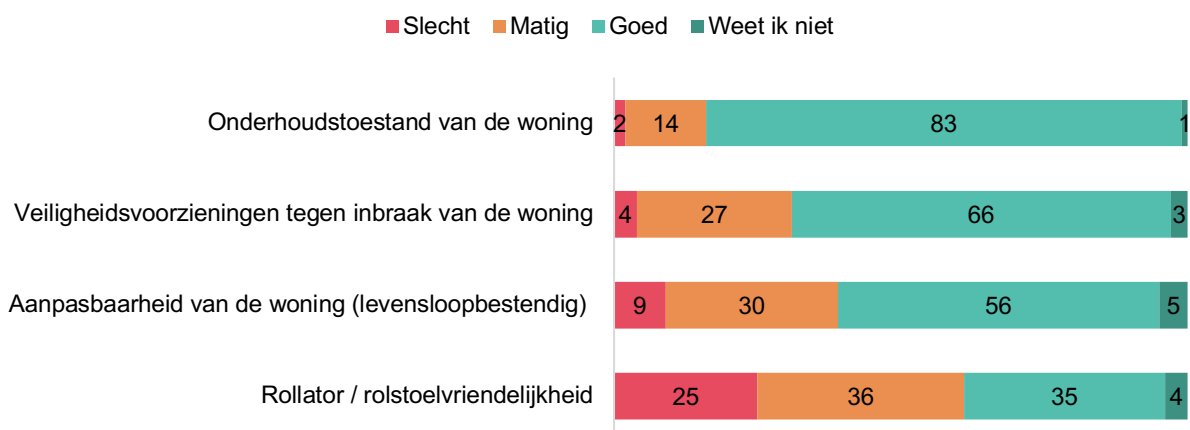

Kenmerken van de woning

Ook de kenmerken van de woning worden door de meeste respondenten als goed bevonden. Wel valt op dat een groter percentage van de respondenten de rollator- en/of rolstoelvriendelijkheid van de woning als slecht tot matig beoordeelt (61%).

24% van de respondenten die in een huurwoning woont, beoordeelt dit aspect van de woning slecht. Maar ook onder respondenten met een koopwoning wordt dit als knelpunt ervaren. Van de respondenten die de levensloopbestendigheid van de woning als slecht waarderen, woont 34% in een huurwoning. In dit deel van het onderzoek zijn geen grote uitschieters per dorpsanalyse gevonden.

Kenmerken van de woning

Geluidsoverlast

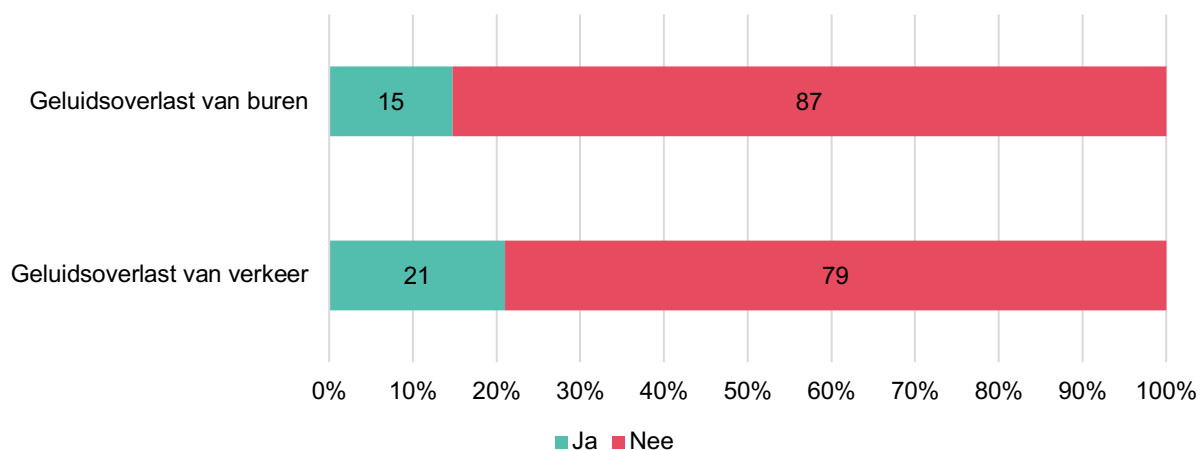
Er zijn voor Opsterland als geheel meer respondenten die geluidsoverlast van het verkeer ervaren (21%) dan van de burens (15%). In de dorpsanalyses ligt deze verhouding in sommige gevallen anders. Zo ervaren respondenten in Bakkeveen meer geluidsoverlast van burens dan van het verkeer. Uit het dorpsgesprek komt naar voren dat dit vooral te maken heeft met geluidsoverlast door jongeren in het dorp. In Luxwoude ervaren respondenten relatief veel geluidsoverlast van verkeer, 42% van de respondenten geeft aan dit te ervaren.

“We zitten heel dicht op de snelweg, als de wind verkeerd staat – en je let erop – hoor je het echt goed. Vijf jaar geleden is er fluister zoab gelegd, dat helpt wel. Maar het is nooit stil.”

(Quote dorpsgesprek Luxwoude)

Geluidsoverlast door verkeer is een thema wat in elk dorpsgesprek naar voren komt. In elk dorp zijn respondenten die zorgen hebben om de verkeersveiligheid in en nabij het dorp en de geluidsoverlast die het verkeer met zich meebrengt.

Ervaren geluidsoverlast

Waardering woning en veiligheid dorp

In Opsterland beoordelen de respondenten hun woning gemiddeld met een 8,1. In 2018 gaven de respondenten in Opsterland hun woning gemiddeld een 8,0. Respondenten beoordelen de veiligheid in hun dorp gemiddeld met een 7,6. In 2018 gaven de respondenten in Opsterland de veiligheid in hun dorp gemiddeld een 7,3.

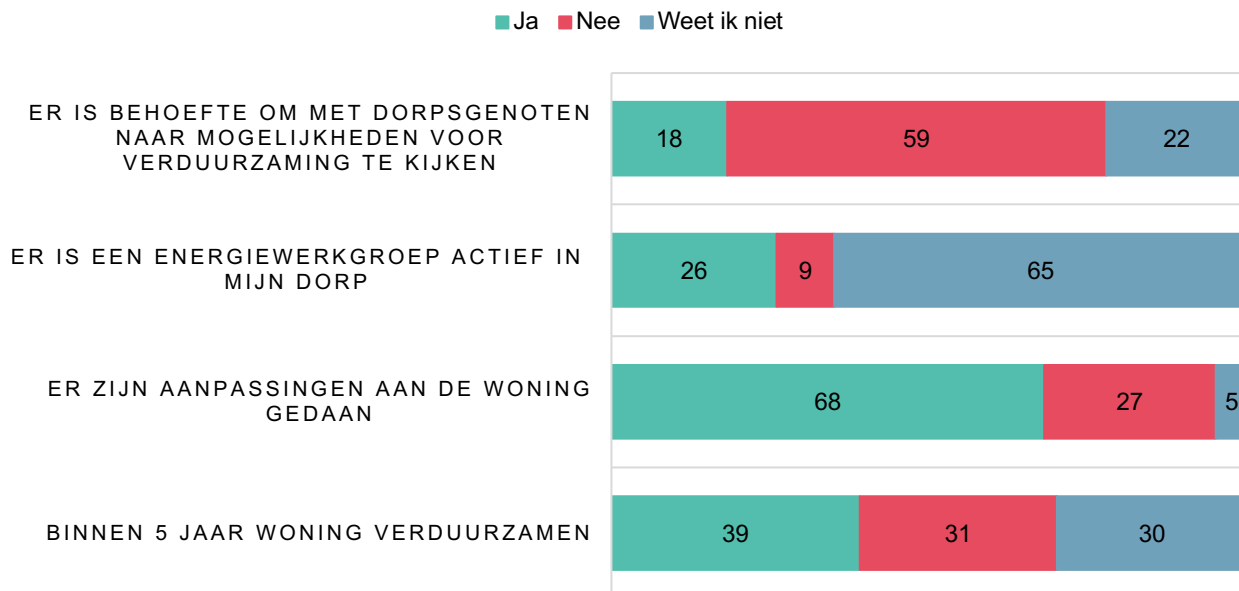
3.2 Verduurzaming van woningen in Opsterland

Een groot deel van de respondenten geeft aan al aanpassingen aan de woning te hebben gedaan op het gebied van verduurzaming (68%). 39% geeft aan dit binnen vijf jaar van plan te zijn. Van de respondenten die aangeeft binnen vijf jaar de woning te willen verduurzamen, geeft 78% aan ook al aanpassingen te hebben gedaan. Zij willen hun huis dus verder verduurzamen. 21% heeft nog geen aanpassingen gedaan en is dat binnen vijf jaar van plan.

18% van de respondenten heeft behoefte om met dorpsgenoten naar de mogelijkheden voor verduurzaming te kijken. Van deze respondenten woont 11% in een huurwoning en 89% in een koopwoning.

Uit de dorpsanalyses blijkt dat in veel dorpen al een energiewerkgroep actief is of net is opgestart. In Wijnjewoude weet 97% van de respondenten dat er een werkgroep actief is.

Verduurzamen

3.3 Verhuizen in Opsterland

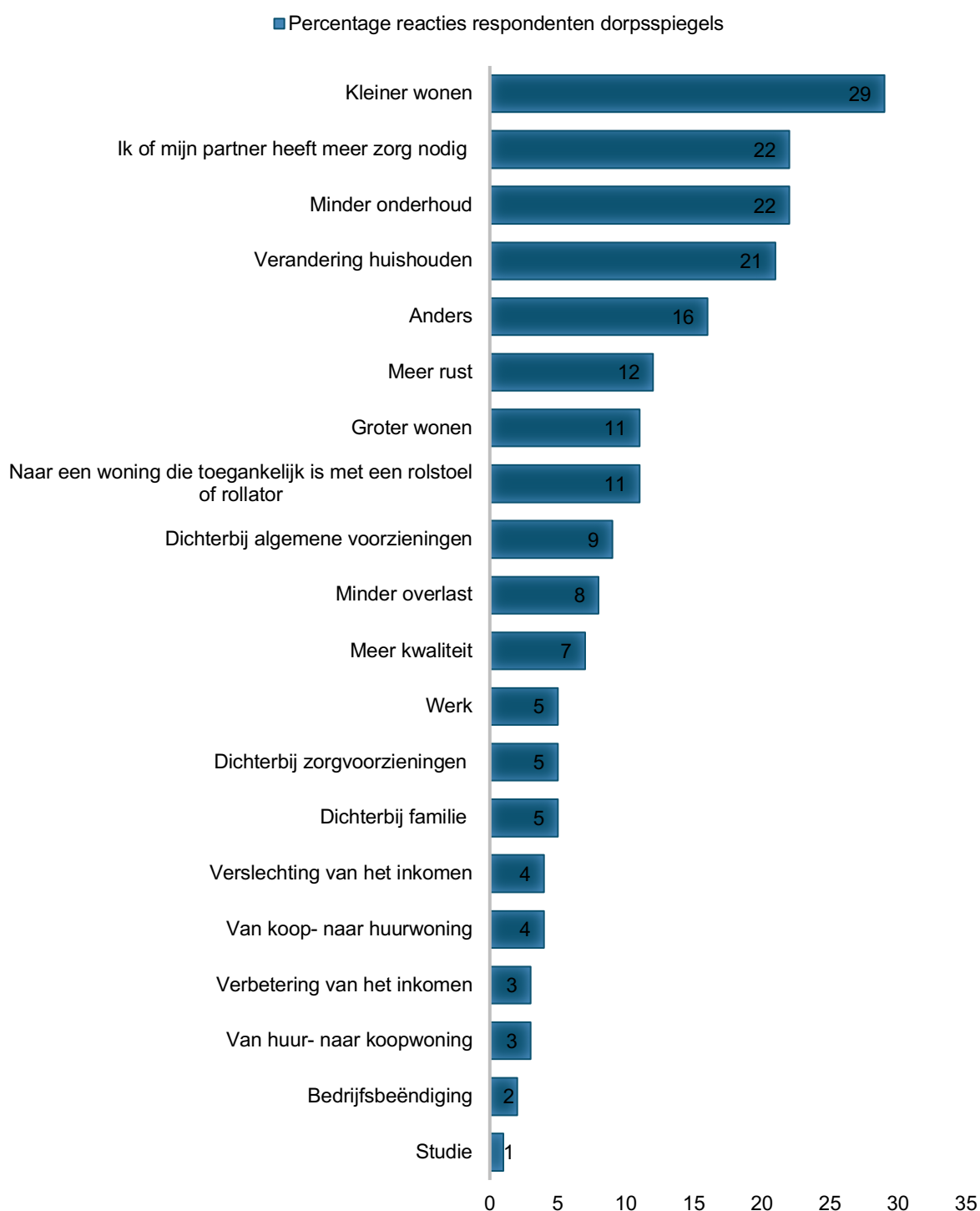
Waarom verhuizen?

Van alle respondenten geeft 18% aan er nu aan te denken om te verhuizen. De overige 82% denkt hier nu niet over na. Vier jaar geleden gaf 19% van de respondenten in Opsterland aan verhuisplannen te hebben.

In Luxwoude is het aantal respondenten wat aangeeft na te denken over een verhuizing hoger, namelijk 30%. De voornaamste redenen om te verhuizen die respondenten daar noemen zijn minder onderhoud aan de woning (42%) en kleiner wonen (36%). In Siegerswoude geven juist minder respondenten aan na te denken over een verhuizing (11%).

Wanneer men toch zou moeten verhuizen, lijkt de meest voor de hand liggende reden kleiner wonen (29% van de respondenten geeft dit aan). Daarna worden meer zorg (22%), minder onderhoud (22%) en verandering van het huishouden (21%) als belangrijke redenen aangedragen. Vier jaar geleden gaf 24% van de respondenten aan kleiner te willen wonen en 22% noemde verandering van het huishouden als verhuisredenen. Daarnaast gaf 24% aan juist te willen verhuizen omdat de woning te klein is.

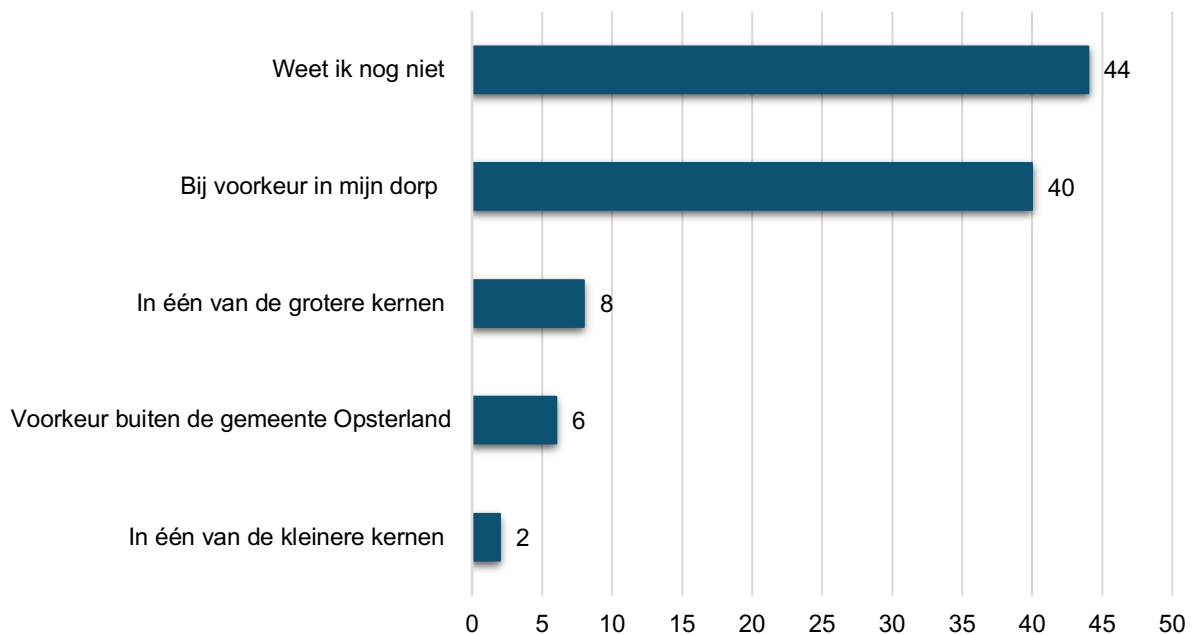
Verhuisredenen

Locatie nieuwe woonplaats

Wanneer men zou moeten verhuizen, weet 44% van de respondenten in Opsterland nog niet waar zij naartoe willen verhuizen. 40% blijft bij voorkeur in het eigen dorp wonen. Dit komt in grote lijnen overeen met de percentages van vier jaar geleden. Alleen gaf in 2018, 17% van de respondenten aan bij voorkeur buiten de gemeente Opsterland te willen verhuizen. Dit percentage ligt in 2022 dus lager.

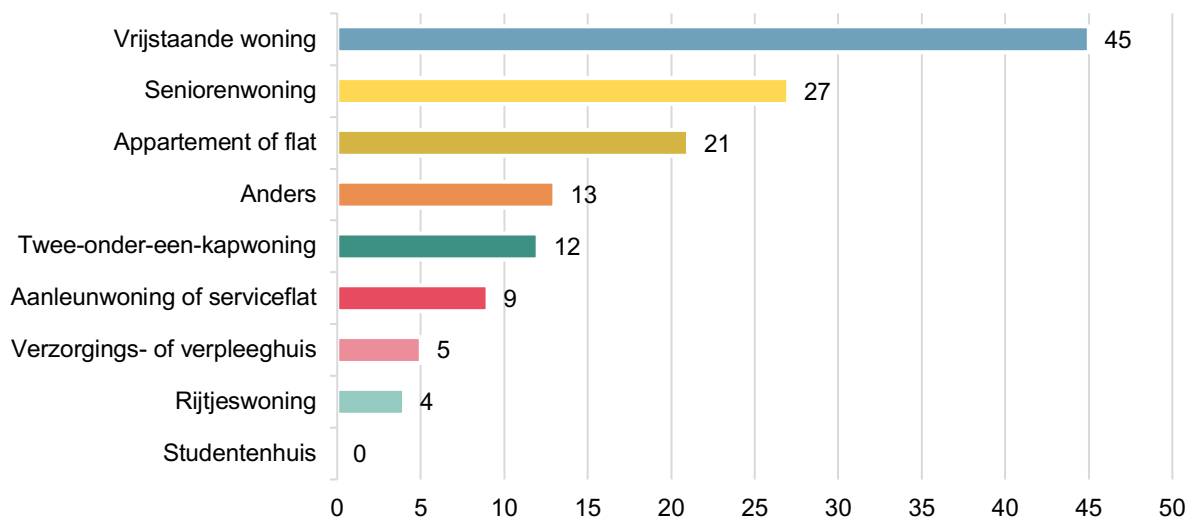
Nieuwe woonplaats

Type woning

De meeste respondenten verhuizen het liefst naar een vrijstaande woning (45%), wanneer zij zouden moeten verhuizen. 27% zou dan graag naar een seniorenwoning verhuizen. Ook een appartement of flat komen redelijk vaak naar voren (21%). In vrijwel alle dorpen valt op dat respondenten vier jaar geleden in mindere mate aangaven naar een seniorenwoning te willen verhuizen. In Opsterland was dit percentage vier jaar geleden 19%.

Gewenste woning bij verhuizing

In veel dorpen komt, met name tijdens het dorpsgesprek, de behoefte aan tiny houses, kangoeroewoningen en pre-mantelzorgwoningen naar voren. De omgeving in Opsterland zou het toelaten dit soort woningen meer te bouwen, omdat inwoners vaak grote tuinen hebben. In vrijwel alle dorpen wordt deze behoefte ervaren en zijn er soms ook al contacten met de gemeente gelegd over dit thema.

Ook komt in elk dorpsgesprek de woningnood ter sprake. Vooral de kleinere dorpen hebben ermee te maken dat er al jaren geen nieuwe huizen meer zijn gebouwd. Kinderen van inwoners willen graag in het dorp blijven wonen, maar kunnen op dit moment geen huis vinden.

“Ook in de Terwispel zit de woningmarkt op slot. Er is weinig doorstroom, mensen blijven lang in hun eigen woning. Er is behoefte aan (pre)mantelzorg woningen, dit betekent dat er een tijdelijke woning op eigen erf bijkomt en de mantelzorgers betrekken de huidige woning. Hier is inmiddels een collectief van 10 huishoudens, uit verschillende dorpen, die dit aangevraagd heeft bij de gemeente. Vooralsnog zonder succes.”
(Quote dorpsgesprek)

3.4 Waarom het prettig wonen is in Opsterland

In de dorpsanalyses valt op dat de inwoners het wonen in Opsterland erg waarderen door de ervaren rust, het landelijk wonen en de prachtige natuur. Er is onderlinge betrokkenheid, fijn contact met dorpsgenoten en toch ook genoeg privacy. Er worden veel activiteiten in dorpen georganiseerd en bezocht. Kortom het zijn levendige dorpen in een aantrekkelijke groene omgeving.

“Het landschap met rust en mooie natuur. De menselijke maat; er is tijd om met elkaar iets te doen of op elkaar te letten en dat begint met elkaar groeten, je passeert elkaar niet achteloos, maar kijkt elkaar aan en knikt of zegt iets tegen elkaar.”
(Quote respondent dorpspiegels)

“Ik besef dat velen verandering willen omdat dit vooruitgang zou betekenen. Maar...Verander aub gewoon helemaal niets aan Hemrik. De rust, het is zoooo waardevol.”
(Quote dorpsgesprek)

4 Onderwijs in Opsterland

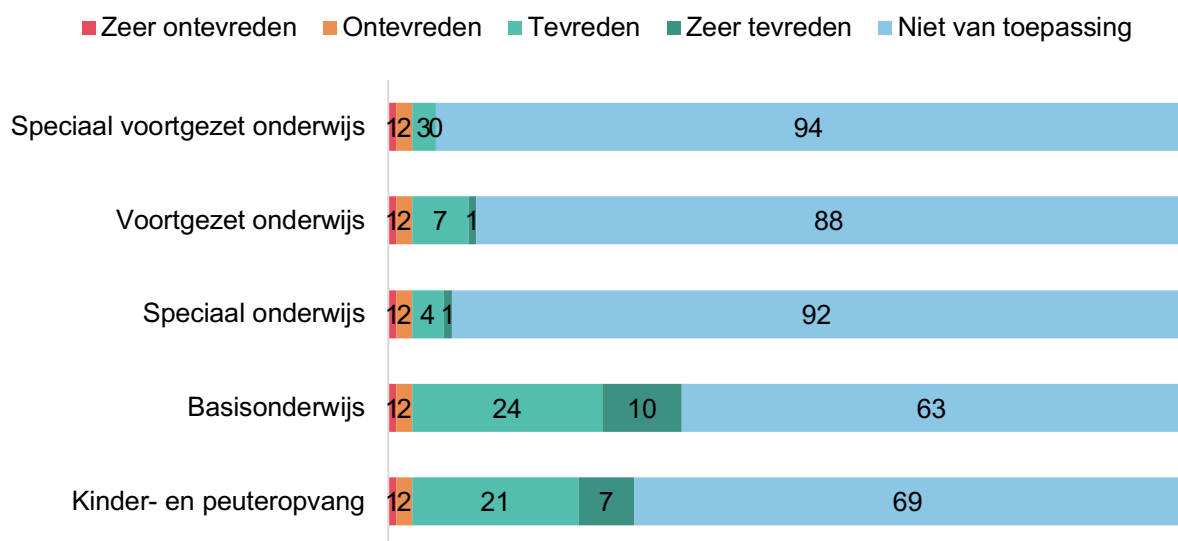
In dit hoofdstuk is beschreven hoe de respondenten denken over het aanbod, de reisafstand naar en de kwaliteit van de onderwijsvoorzieningen in Opsterland. Het merendeel van de respondenten valt in de leeftijdscategorie 50+, hierdoor is bij dit onderdeel veel 'niet van toepassing' ingevuld. We kunnen ervan uitgaan dat de meeste respondenten geen schoolgaande kinderen meer hebben.

4.1 Aanbod van onderwijs in Opsterland

Van de respondenten die iets kunnen zeggen over het aanbod van onderwijsvoorzieningen in Opsterland is het merendeel tevreden. Met name over het basisonderwijs en de kinder- en peuteropvang geeft zo'n 30% aan tevreden tot zeer tevreden te zijn. Voor de overige respondenten was deze vraag niet van toepassing.

Uit de dorpsanalyses blijkt dat in Luxwoude en in Siegerswoude meer respondenten (zeer) ontevreden zijn over het aanbod van onderwijsvoorzieningen. In Luxwoude is 10 tot 16% hier (zeer) ontevreden over en in Siegerswoude 8%.

Tevredenheid over aanbod van onderwijsvoorzieningen

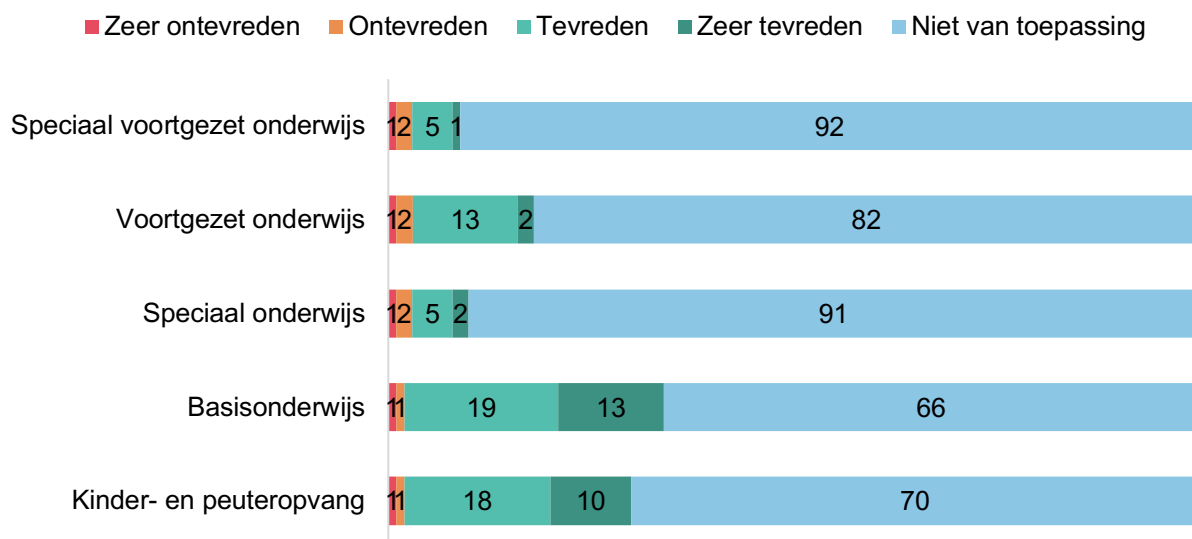

4.2 Reisafstand naar onderwijsvoorzieningen

Ook de reisafstand naar onderwijsvoorzieningen is voor veel respondenten niet van toepassing. Daar waar respondenten er wel iets over kunnen zeggen, met name met betrekking tot het basisonderwijs en de kinder- en peuteropvang, is men tevreden tot zeer tevreden.

Uit de dorpsanalyses blijkt wederom dat respondenten in Luxwoude en Siegerswoude vaker aangeven (zeer) ontevreden te zijn over de reisafstand tot onderwijsvoorzieningen dan in Opsterland als geheel. In Luxwoude geeft 20% van de respondenten aan (zeer) ontevreden te zijn over de reisafstand en in Siegerswoude 14%.

Tevredenheid over reisafstand tot onderwijsvoorzieningen

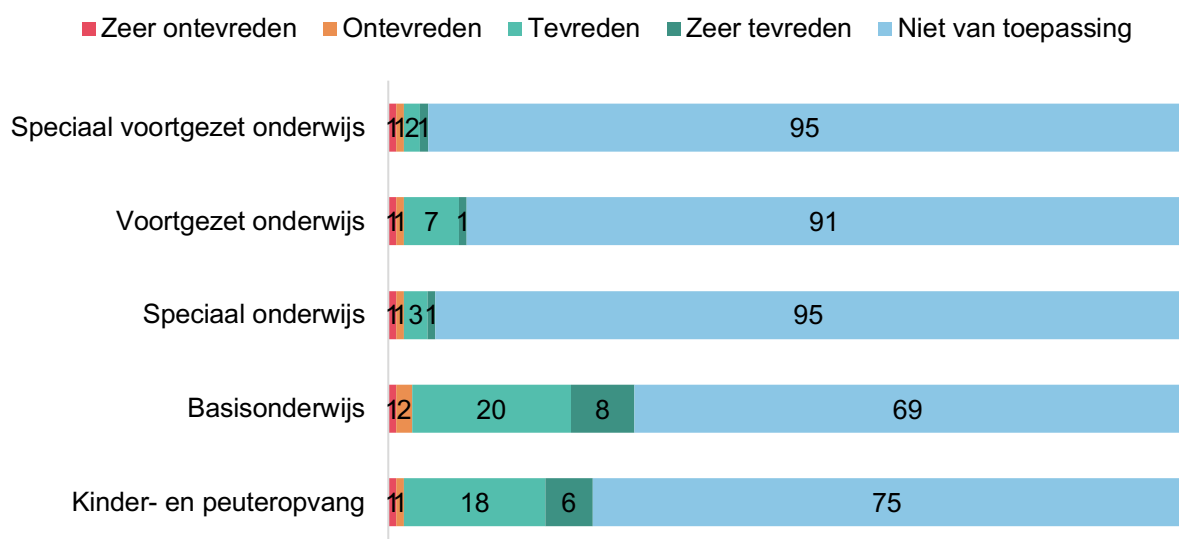

4.3 Kwaliteit van onderwijsvoorzieningen in Opsterland

De meeste respondenten geven ook bij de kwaliteit van de onderwijsvoorzieningen aan dat dit niet van toepassing is voor hen. Over het basisonderwijs en de kinder- en peuteropvang is men over het algemeen tevreden tot zeer tevreden.

In de dorpsanalyses zijn op dit thema geen grote verschillen in de dorpen ten opzichte van Opsterland als geheel te zien.

Tevredenheid over kwaliteit van onderwijsvoorzieningen

5 Bewegen en gezondheid

In dit hoofdstuk is aan respondenten gevraagd of zij lid zijn van een sportvereniging, hoe zij de sportvoorzieningen in hun dorp ervaren en hoe zij hun gezondheid over het algemeen ervaren.

5.1 Sportvoorzieningen

Lidmaatschap sportvoorzieningen

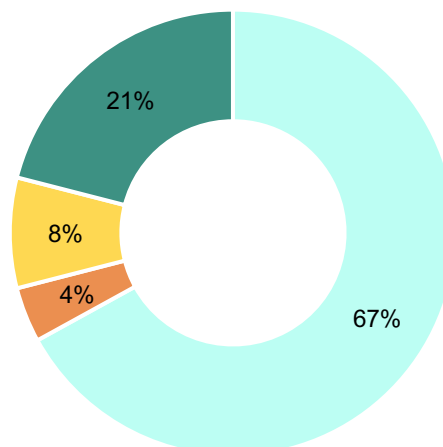
Voor dit onderdeel is bevestigd of respondenten passief lid (alleen als lid ingeschreven), deelnemer (ook deelnemen aan activiteiten), actief lid (bestuursfunctie/organiseren van activiteiten) of geen lid zijn van een sportvereniging in hun dorp.

De meeste respondenten in Opsterland zijn geen lid van een sportvereniging (67%). 21% geeft aan actief lid te zijn van een sportvereniging. Uit de dorpsgesprekken blijkt dat veel respondenten sportverenigingen hebben geïnterpreteerd als de voetbalvereniging of de gymvereniging. In werkelijkheid bewegen dus waarschijnlijk veel meer mensen, maar dit hebben zij niet onder een lidmaatschap van een sportvereniging gerekend. In elk dorp zijn wandelgroepjes of andere sportclubjes te vinden die niet onder een formele sportvereniging vallen.

In de dorpsanalyses valt op dat in Terwispeel meer respondenten betrokken zijn bij een sportvereniging dan in Opsterland als geheel. Daar is 53% betrokken als passief lid, actief lid of deelnemer van een sportvereniging. In Luxwoude en Siegerswoude is het aantal respondenten wat aangeeft geen lid te zijn van een sportvereniging juist hoger dan in Opsterland als geheel. In beide dorpen geeft 76% van de respondenten dit aan. Uit de dorpsgesprekken in die dorpen blijkt dat er geen sportclub in Siegerswoude is en dat mensen uit Luxwoude veelal lid zijn van een sportvereniging buiten het dorp.

Lidmaatschap sportvereniging

■ Geen lid ■ Passief lid ■ Deelnemer ■ Actief lid

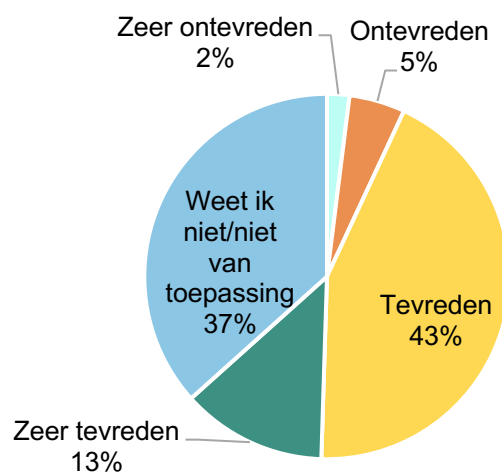

Tevredenheid over de sportvoorzieningen

In Opsterland als geheel is 56% van de respondenten (zeer) tevreden over de sportvoorzieningen in hun dorp en 7% is (zeer) ontevreden. Voor 37% is deze vraag niet van toepassing. Van de respondenten die zeer tevreden zijn over de sportvoorziening in hun dorp is het merendeel actief lid bij een sportvereniging (43%).

In de dorpsanalyses valt op dat respondenten in Terwispel meer tevreden zijn over de sportvoorziening in hun dorp dan in Opsterland als geheel. In Terwispel geeft 70% van de respondenten aan (zeer) tevreden te zijn hierover. In Siegerswoude ligt de ontevredenheid over de sportvoorzieningen hoger dan in Opsterland als geheel. 23% van de respondenten uit Siegerswoude geeft aan hier (zeer) ontevreden over te zijn en voor 57% van de respondenten is deze vraag niet van toepassing. Zoals in voorgaande alinea al genoemd, is in Siegerswoude ook geen sportclub aanwezig.

Tevredenheid over sportvoorzieningen

5.2 Ervaren gezondheid

In Opsterland als geheel ervaart 14% de gezondheid als uitstekend en 70% als goed. 1% van de respondenten over heel Opsterland ervaart zijn/haar gezondheid als slecht. Vier jaar geleden beoordeelden respondenten in Opsterland hun gezondheid met een 7,6.

6 Ontmoeten en voorzieningen in Opsterland

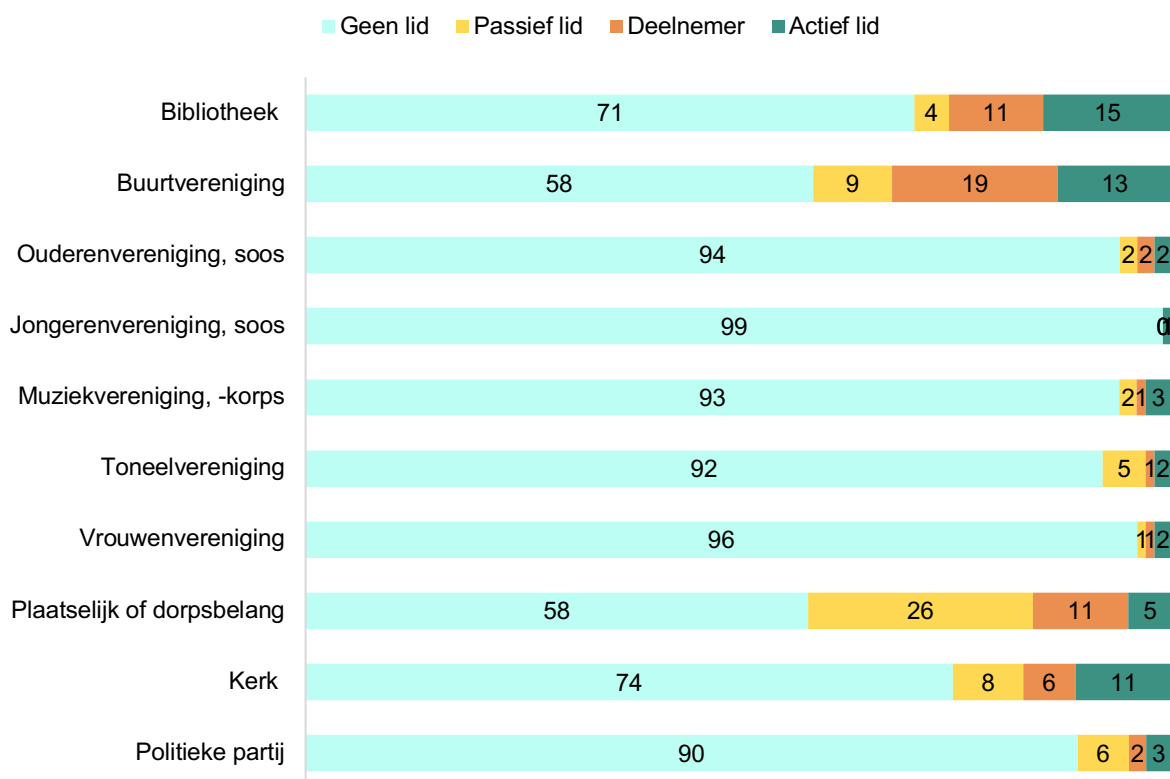
Dit hoofdstuk gaat over de maatschappelijke betrokkenheid van de inwoners in Opsterland. Er is bevraagd of zij lid zijn van maatschappelijke organisaties en of zij als vrijwilliger actief zijn. Verder is gevraagd in hoeverre inwoners van Opsterland tevreden zijn over de voorzieningen in het dorp en of zij ook nog voorzieningen missen.

6.1 Lidmaatschap maatschappelijke organisaties in Opsterland

Voor dit onderdeel is bevraagd of respondenten passief lid (alleen als lid ingeschreven), deelnemer (ook deelnemen aan activiteiten), actief lid (bestuursfunctie/organiseren van activiteiten) of geen lid zijn van een maatschappelijke organisatie in hun dorp.

In Opsterland als geheel is het Plaatselijk Belang de maatschappelijke organisatie waar de meeste respondenten betrokken bij zijn (42%). Daarnaast is ook een aanzienlijk deel van de respondenten betrokken bij een buurtvereniging (41%). 25% van de respondenten geeft aan betrokken te zijn bij de kerk en 30% bij de bibliotheek. Deze percentages liggen iets lager dan vier jaar geleden.

Lidmaatschap maatschappelijke organisatie

In de dorpsanalyses valt op dat Ureterp minder respondenten betrokken zijn bij Plaatselijk Belang (23%) en de buurtvereniging (25%). Daarentegen geven meer respondenten in Ureterp aan betrokken te zijn bij de kerk (46%). Ook in Gorredijk zijn minder respondenten betrokken bij Plaatselijk Belang (18%) en bij de buurtvereniging (15%). In Terwispel geven de meeste respondenten aan betrokken te zijn bij de buurtvereniging (87%) en bij Plaatselijk Belang (75%). Ook in Wijnjewoude geven veel respondenten aan betrokken te zijn bij Plaatselijk Belang (76%) en de buurtvereniging (71%).

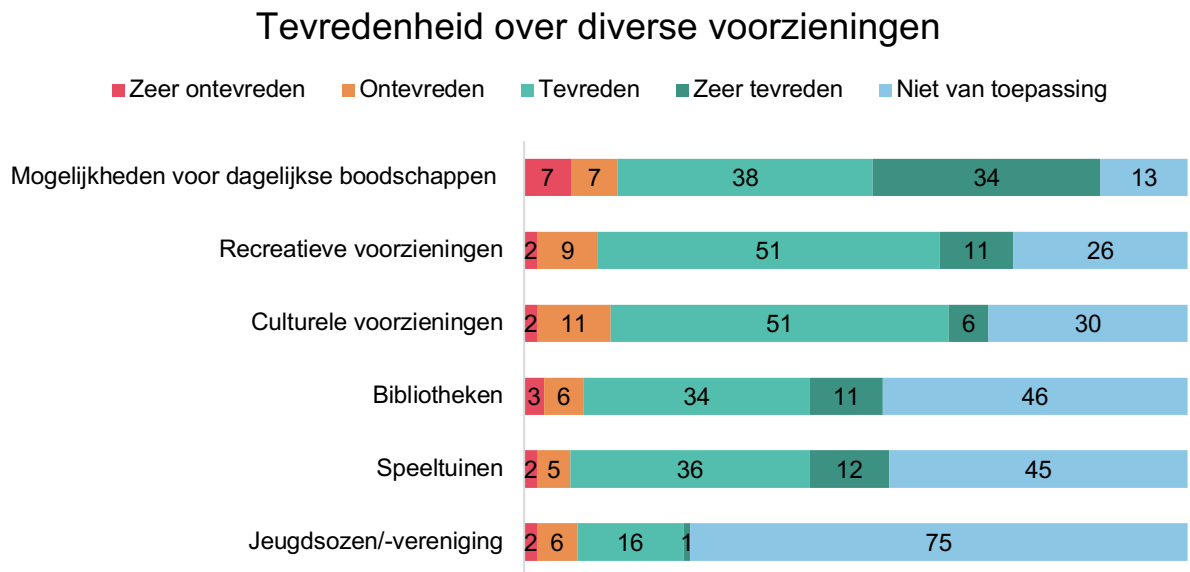
6.2 Vrijwilligers in Opsterland

In Opsterland als geheel is 38% van de respondenten actief als vrijwilliger. In de dorpsanalyses valt op dat dit percentage in een aantal dorpen hoger ligt. Zo geeft in Terwispel 53% van de respondenten aan vrijwilliger te zijn. Ook in Siegerswoude (48%), Nij Beets (46%) en in Tijnje (43%) zijn meer respondenten actief als vrijwilliger dan in Opsterland als geheel.

6.3 Tevredenheid over voorzieningen in Opsterland

Tevredenheid over diverse voorzieningen

Daar waar respondenten een uitspraak kunnen doen over de verschillende voorzieningen in hun dorp, zijn zij relatief positief.

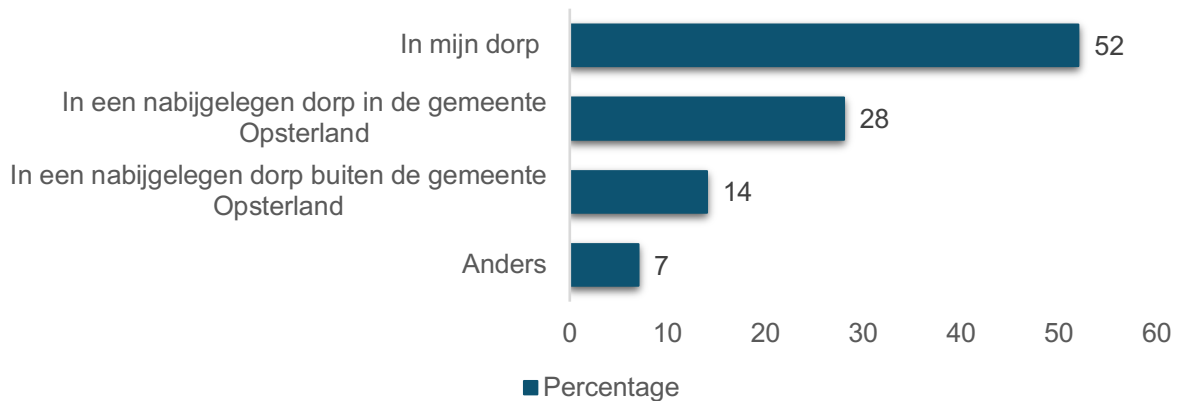
In de dorpsanalyses valt op dat in dorpen waar meer voorzieningen zijn, respondenten ook vaker aangeven tevreden te zijn. Zo geeft bijvoorbeeld 91% van de respondenten uit Wijnjewoude aan (zeer) tevreden te zijn over de mogelijkheden voor dagelijkse boodschappen in het dorp. Ook in Ureterp is het merendeel hier (zeer) tevreden over (94%). In Tijnje geeft 13% van de respondenten aan (zeer) tevreden te zijn over de mogelijkheden voor dagelijkse boodschappen.

In de Hemrik geeft men aan minder tevreden te zijn over de mogelijkheden voor dagelijkse boodschappen, hier is 37% ontevreden over. Respondenten uit Luxwoude zijn op alle onderdelen wat meer ontevreden dan in Opsterland als geheel. Tijdens het dorpsgesprek spreken aanwezigen zich hier wat gematigder over uit: *“Als je iets meer wilt, zoek je het ergens anders wel op, en anders verhuis je maar naar een ander dorp.”*

Dagelijkse boodschappen

Het merendeel van de respondenten geeft aan boodschappen in het eigen dorp te doen (52%). Daar waar dat niet kan, doen zij boodschappen in een nabijgelegen dorp in de gemeente Opsterland (28%). 14% van de respondenten geeft aan boodschappen te doen in een nabijgelegen dorp buiten gemeente Opsterland. In elk dorp geven respondenten bij 'anders' aan dat zij boodschappen thuis laten bezorgen.

Dagelijkse boodschappen

In de dorpsanalyses valt op dat respondenten in de kleinere dorpen zoals in Hemrik, waar geen supermarkt is, vaak boodschappen in een nabijgelegen dorp doen.

Gemiste voorzieningen in dorp

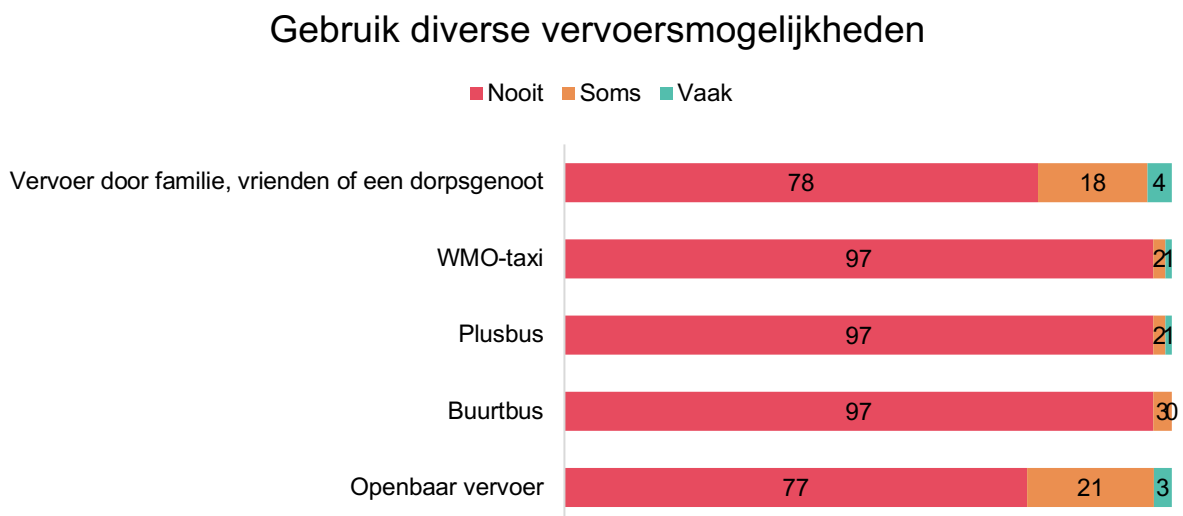
31% van de respondenten geeft aan voorzieningen te missen in hun dorp. Voorzieningen die hierbij genoemd worden zijn specifieke winkels, zoals een bakker, biologische winkel, drogist of cadeauwinkel. Maar ook restaurants, een café of een kroeg worden genoemd. Daarnaast noemen respondenten onder andere ook (outdoor) sportmogelijkheden, ontmoetingsplekken voor alle leeftijden en beter openbaar vervoer.

In de dorpsanalyses valt op dat in Tijnje meer respondenten aangeven voorzieningen te missen dan in Opsterland als geheel. Hier geeft 62% van de respondenten aan voorzieningen te missen in Tijnje. In Lippenhuizen geeft 50% van de respondenten dit aan. En in Wijnjewoude zijn juist minder respondenten die aangeven voorzieningen te missen in hun dorp (19%).

6.4 Vervoersmogelijkheden

Gebruik diverse vervoersmogelijkheden

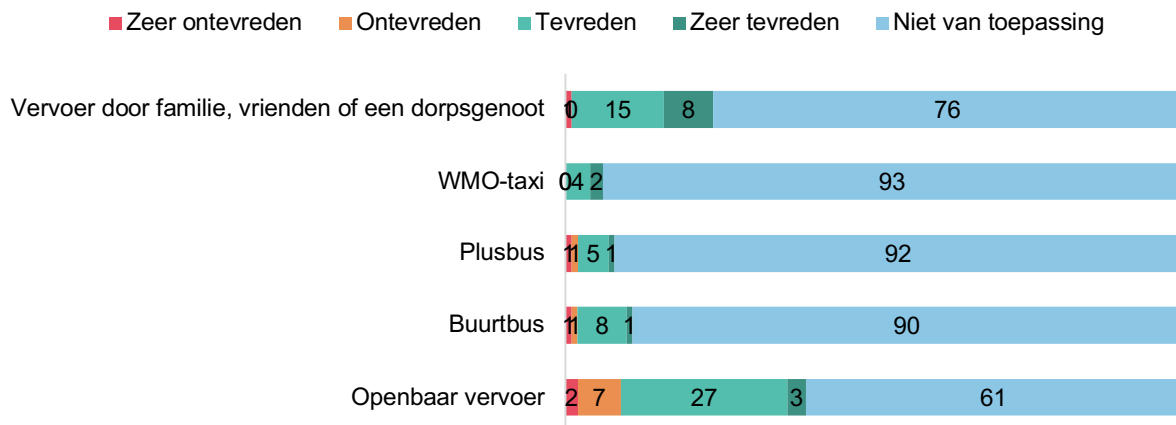
Het merendeel van de respondenten maakt nooit gebruik van onderstaande vervoersmogelijkheden. In de verschillende dorpsanalyses zijn hierin ook geen grote verschillen te zien.

Tevredenheid over de vervoersmogelijkheden

Voor veel respondenten is de vraag over hoe tevreden zij zijn over de vervoersmogelijkheden niet van toepassing. Dit komt doordat zij in de vorige vraag al hebben aangegeven dat zij hier vrijwel nooit gebruik van maken. Een klein deel geeft aan (zeer) ontevreden te zijn over het openbaar vervoer (9%). In de dorpsgesprekken blijkt dat dit onder andere ook te maken heeft met de ligging van de bushalte, namelijk (ver) buiten het dorp en de beperkte opstaptijden. Jeugd kan bijvoorbeeld niet met het openbaar vervoer uitgaan, omdat er later op de avond geen bus meer teruggaat.

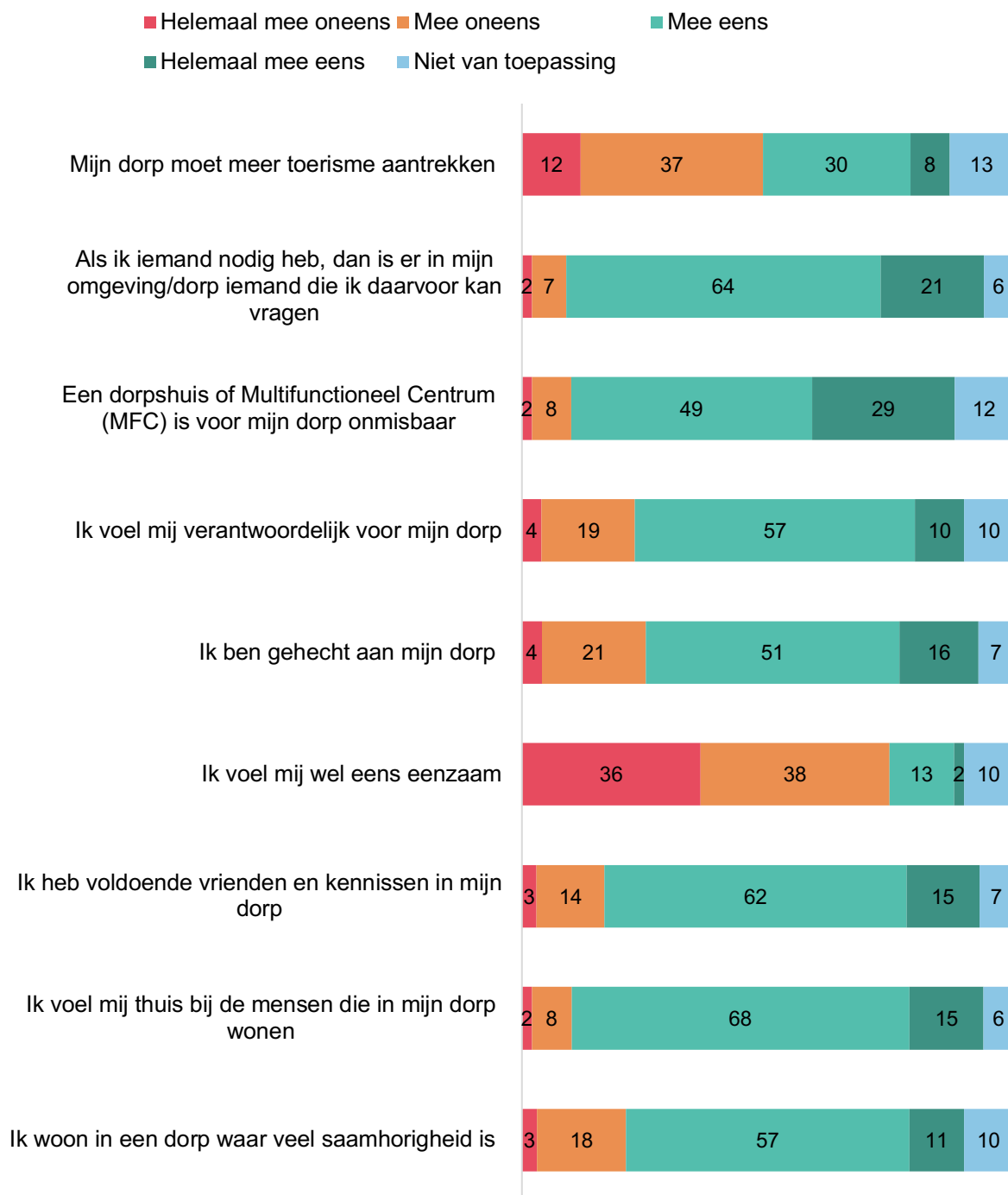
Tevredenheid over de vervoersmogelijkheden

6.5 Verbinding inwoners met het dorp

Om te onderzoeken hoe de respondenten in Opsterland denken over de verbinding met hun dorp is er een aantal stellingen aan hen voorgelegd. Zij hebben aangegeven in hoeverre zij het hiermee eens of oneens zijn.

Verbinding met het dorp in Opsterland

Het valt op dat er veel saamhorigheid wordt ervaren in Opsterland. Ook voelen respondenten zich thuis in hun dorp en hebben zij voldoende vrienden en kennissen. Zo'n 70-80% van de respondenten is het (helemaal) eens met deze stellingen. Deze percentages liggen iets lager dan de percentages van vier jaar geleden.

In Opsterland als geheel geeft 15% van de respondenten aan zich wel eens eenzaam te voelen. Dit percentage ligt in Gorredijk (20%) en Langezwaag (22%) hoger. Respondenten in Siegerswoude geven juist minder vaak aan zich wel eens eenzaam te voelen (8%).

In Opsterland als geheel is 25% van de respondenten in mindere mate gehecht aan het dorp waar zij wonen en 49% vindt niet dat het dorp meer toerisme aan moet trekken. In Siegerswoude geeft 40% van de respondenten aan in mindere mate gehecht te zijn aan het dorp. In Luxwoude geeft 75% van de respondenten aan het (helemaal) oneens te zijn met de stelling dat het dorp meer toerisme aan moet trekken.

7 Zorg in Opsterland

In dit hoofdstuk wordt gekeken naar de mogelijkheden voor zelfstandig wonen in Opsterland voor oudere mensen en mensen met een beperking. Daarnaast zijn respondenten bevroegd op waar zij zich toe wenden wanneer zij vragen hebben over bepaalde thema's.

7.1 Zelfstandig wonen in Opsterland

Respondenten geven in Opsterland als geheel aan dat het in hun dorp ontbreekt aan geschikte woningen (44%) voor oudere mensen of mensen met een beperking. 14% van de respondenten geeft aan dat het ontbreekt aan passende zorg en 13% vindt dat het ontbreekt aan passende voorzieningen. Bij anders wordt veelal genoemd dat respondenten hier geen zicht op hebben vanuit hun situatie.

Zelfstandig wonen in Opsterland

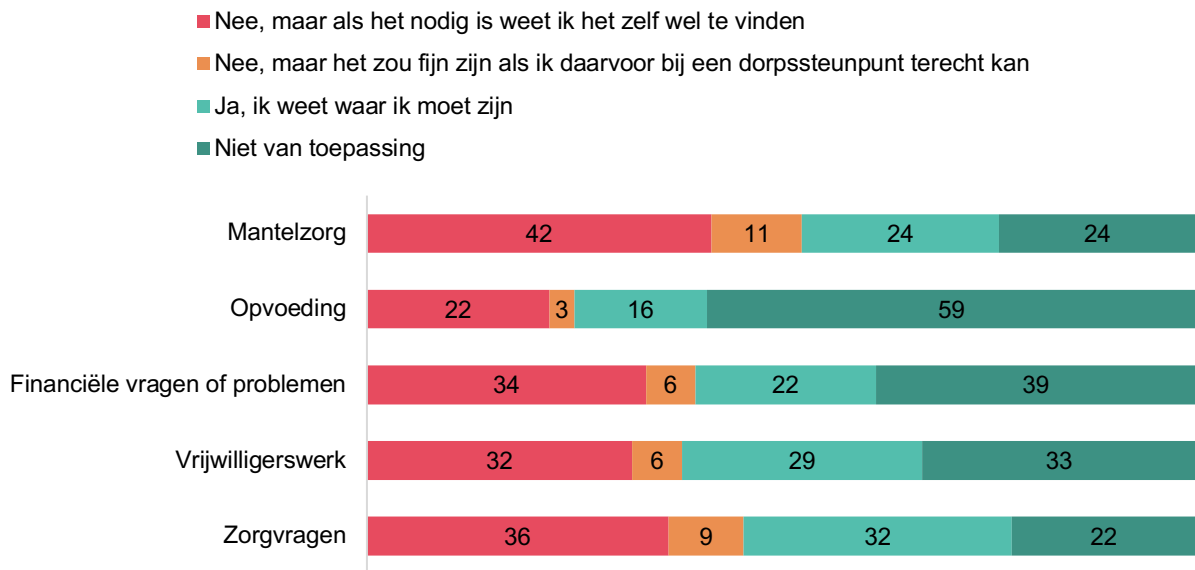
In de dorpsanalyses valt op dat in een aantal dorpen meer respondenten aangeven dat het in hun dorp ontbreekt aan geschikte woningen voor oudere mensen of mensen met een beperking. Zoals bijvoorbeeld in Terwispel (77%), Langezwaag (60%) en in Frieschepalen (57%). In Ureterp geven de meeste respondenten aan dat er geen voorzieningen ontbreken (49%).

7.2 Ondersteuningsmogelijkheden in Opsterland

Vraag & antwoord

Daar waar deze vraag voor respondenten van toepassing is, geven de meeste respondenten aan op dit moment nog niet precies te weten waar zij met bepaalde vragen terecht te kunnen. Maar zij weten dit zelf wel te vinden, mocht dit nodig zijn. Daarnaast weet een deel van de respondenten al wel waar zij moeten zijn. Met name op het gebied van zorgvragen weten respondenten waar zij moeten zijn (32%).

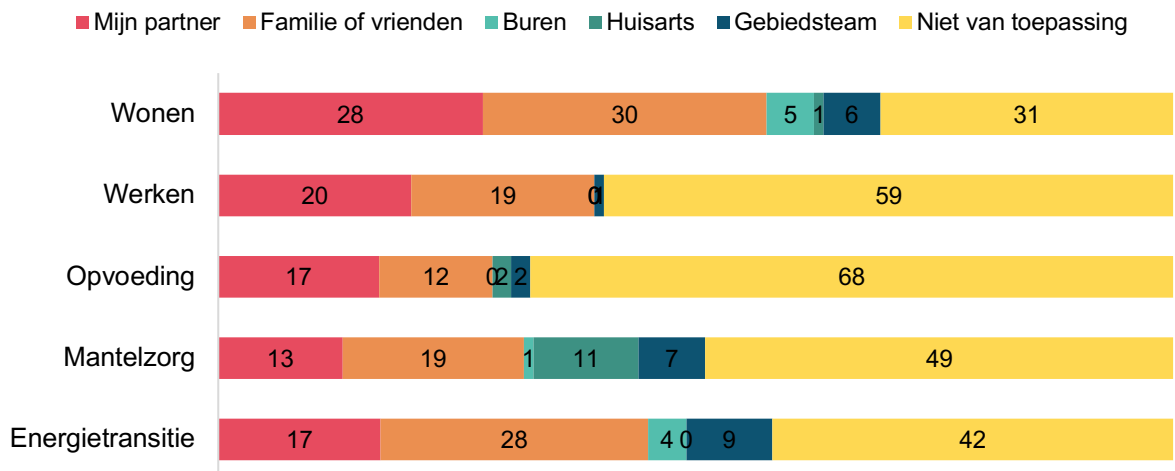
Is bekend waar inwoners met vragen terecht kunnen?

Wie heeft het antwoord?

Wanneer van toepassing, worden de meeste vragen in eerste instantie binnen de eigen omgeving gesteld. Respondenten gaan hierover het gesprek aan met hun partner, familie of vrienden.

Wie heeft het antwoord?

8 Nabranders

Aan het einde van de vragenlijst kregen respondenten de mogelijkheid om aan te geven of zijn nog onderwerpen gemist hebben of dat zij nog iets anders kwijtwillen. In dit hoofdstuk staan de thema's beschreven die vrijwel in elk dorp naar voren zijn gekomen.

1. **Verkeersveiligheid** is voor veel respondenten een belangrijk thema. Het gaat voor hen dan vaak om verkeer dat te hard door het dorp rijdt. Maar ook over de geluidsoverlast die dit met zich meebrengt.

“Er zijn netmetingen gedaan hoe het staat met de veiligheid. Daarna wordt er actie ingezet, maar dat zal nog niet zijn als de kinderen in september naar school gaan.”

(Quote dorpsgesprek)

2. Veel respondenten maken zich zorgen om de **woningbouw**. Met name in de kleine dorpen in Opsterland merken respondenten op dat de nieuwbouw van huizen al jaren stilstaat. Kinderen van inwoners willen graag in de dorpen blijven wonen, maar kunnen nu niet altijd een huis vinden.

“Veel jongeren vertrekken naar kerndorpen doordat er geen aanbod is van woningen voor hen. Doordat de jeugd vertrekt verdwijnt de verbinding in het dorp. Hierdoor verdwijnen vrijwilligers/leden voor de verenigingen naar andere dorpen. Tradities als spelweek verdwijnt, aanwas verenigingen droogt op.”

(Quote respondent dorpspiegels)

Elk half uur komt er een bus en het remmen en optrekken bij een vluchtheuvel maakt veel lawaai. Het glas trilt in mijn huis.”

(Quote dorpsgesprek)

3. **Geluidsoverlast** is een thema dat ook in veel dorpspiegels en dorpsgesprekken is teruggekomen. Respondenten ervaren veelal geluidsoverlast door verkeer. Maar ook bijvoorbeeld door jongeren, burens of door evenementen in en rond het dorp. Het is dan voor respondenten niet altijd duidelijk waar zij dit kunnen melden of hoe zij contact kunnen krijgen met de wijkagent, mocht dit nodig zijn.
4. Het **onderhoud van wegen en openbaar groen** gaat volgens een aantal respondenten nog niet altijd goed. Dit levert in sommige gevallen ook gevaarlijke situaties op, doordat onkruid over de weg hangt of het zicht belemmerd wordt. Ook zijn de stoepen en trottoirs niet altijd goed toegankelijk voor slechtziende mensen of met een kinderwagen of rolstoel. In de dorpsgesprekken noemen respondenten wel dat de MijnGemeente App van de gemeente goed werkt voor het melden van zaken in de openbare ruimte.

“Als je zelf een tuin hebt, wil je die ook netjes houden. Wees als gemeente ook trots op je groen. Bij de school staan de brandnetels ontzettend hoog. Daar kan je als gemeente toch zelf ook niet trots op zijn?”

(Quote dorpsgesprek)

5. **Communicatie vanuit de gemeente** is ten slotte ook een belangrijke nabrander voor respondenten. Zij geven zowel in de dorpspiegels als in de dorpsgesprekken aan dat het contact met de gemeente niet altijd goed verloopt. Soms worden zaken beloofd, maar gebeurt het toch niet. Of vindt er geen opvolging op een vraag plaats. Dit leidt tot frustratie bij respondenten.

9 Literatuur

CBS. (2022). *Aantal inwoners per gemeente*. Opgevraagd van: <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-bevolking/regionaal/inwoners>

Statline. (2022). *Vorraad woningen; eigendom, type verhuurder, bewoning, regio*. Opgevraagd van <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/82900NED/table?ts=1665643450277>

